

Magdalena Piękoś*

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA WE WSPÓŁCZESNYM ŚWIECIE NA PODSTAWIE POLSKI – wyniki badań własnych

1. Wprowadzenie

Zjawisko przestępczości zorganizowanej jest coraz bardziej rozpowszechnione nie tylko na świecie, ale również w Polsce. Temat ten powraca i jest ciągle aktualny, dlatego też postanowiono opisać to zjawisko w swojej pracy. Coraz częściej słyszymy o wykrywanych przestępstwach i rozbitych zorganizowanych grupach przestępczych, nie do końca jesteśmy jednak świadomi na czym ta przestępczość polega i jakie niesie ze sobą zagrożenia. Dla przeciętnego człowieka problematyka przestępstw zorganizowanych, jest nie do końca jasna i wymaga chwili zastanowienia oraz przeanalizowania tego zjawiska. Istota działalności zorganizowanych grup przestępczych jest niezwykle złożona i wymaga przedstawienia tego problemu z kilku stron. We współczesnym świecie mamy do czynienia z wieloma rodzajami przestępstw zorganizowanych. Chęć ludzi do podniesienia swojego statusu społecznego, czy też ekonomicznego prowadzi często do popełniania przestępstwa. Rozwijają się różne patologie, a co za tym idzie organizacje przestępcze. Powstały problem winien nam leżeć na sercu i zmotywować nas do szeroko zakrojonych działań ukierunkowanych na zwalczanie przestępczości zorganizowanej, jak również szeroko prowadzonej prewencji broniącej nas przed coraz większym rozwojem tego zjawiska. Ogromną rolę odgrywa tutaj prawo stanowione i organy wprowadzające je w życie.

Celem artykułu jest ukazanie istoty przestępczości zorganizowanej, krótkiej historii, form oraz wyników badań własnych, które zostały przeprowadzone wśród studentów w kontekście wiedzy o zagrożeniach.

---

* Magister, Katedra Finansów i Bankowości, Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu

2. Geneza i rys historyczny zorganizowanych struktur przestępczych na świecie

Samo określenie przestępczość oznacza “ogół przestępstw popełnionych w pewnym okresie, w danym kraju lub środowisku społecznym albo przez określoną kategorię sprawców. Sprawa zwalczania przestępczości jest często przedmiotem badań w ramach kryminalistyki, nauki prawa karnego czy też socjologii i psychologii. Ograniczenie i likwidowanie przyczyn przestępczości osiąga się przez kompleksowe stosowanie środków ekonomicznych, organizacyjno-administracyjnych oraz odpowiednią politykę karną”¹.

W zorganizowanej przestępczości możemy wyodrębnić trzy zasadnicze syndromy genezy istnienia przestępczości zorganizowanej:

- Syndrom prohibicji – jego rozwój następuje tam gdzie jest popyt na usługi i towary, których legalnie nie można nabyć;
- Syndrom spekulacyjny - tworzy się czarny rynek dla potrzeb klientów, którym nie odpowiada reglamentacja i dzielenie dóbr;
- Syndrom maksymalizacji zysku - występuje w krajach o gospodarce wolnorynkowej, głównie w USA i Japonii².

Przestępczość zorganizowana w Europie Zachodniej jest szerzej pojmowana aniżeli w USA i dlatego można wyodrębnić jej dwa różne ujęcia. Pierwsze przedstawia cały kraj jako struktury mafijne, które pragną zastąpić struktury legalnej władzy - przypisać można to Włochom i Stanom Zjednoczonym, drugie zaś ukazuje organizacje przestępcze, które chcą uzyskać jak najszybciej maksymalny zysk, wykorzystując do tego wszelkie powiązania - jest to typowe dla Europy Zachodniej³.

Początek zorganizowanej przestępczości na świecie sięga XVIII wieku. Jej kolebką są południowe Włochy – Sycylia. Mafia tam powstała miała za zadanie ochronę ludzi przed najeźdźcami, a w późniejszym stadium rozwiązanie wewnętrznych społecznych problemów oraz konfliktów politycznych i ekonomicznych na zewnątrz. Powstały wówczas skryte struktury, które przejęły ochronną, przedstawicielską i represyjną rolę państwa wobec społeczeństwa. Istnieją jednak źródła, które podają iż początek przestępczości zorganizowanej dali “Raubritterzy” tzw. upadli rycerze, którzy w XIII wieku⁴ grabili i napadali

---

¹ Encyklopedia Powszechna, wyd. PWN, Warszawa 1975, s. 732.

² A. Marek, *Przestępczość zorganizowana, zarys problematyki*, Wyd. Szczytno 1992, s.27.

³ A. Marek, W. Pływaczewski, *Kryminologiczne i prawne aspekty przestępczości zorganizowanej*, wyd. Szczytno 1992, s.23.

⁴ E. Pływaczewski, *Przestępczość zorganizowana i jej zwalczanie w Europie Zachodniej*, wyd. Warszawa 1992, s. 10.

na ludność Francji i Niemiec. Organizacje powołane wówczas do obrony ludności były formą samopomocy dającą wyraz jedności społeczeństwa⁵. Idąc tym torem myślenia można wnioskować, że rozwój tychże organizacji przyczynił się do powstania wspomnianej na początku mafii.

Przełomem dla istnienia mafii była II wojna światowa, a konkretnie lipiec 1943 roku, kiedy to alianckie wojska po porozumieniu zawartym z mafią bezpiecznie lądowały na Sycylii. Skutki tego porozumienia odczuwamy do dzisiaj. Ta przestępcza organizacja uzyskała wszelkie przywileje ekonomiczne i polityczne. Do nich należały ważne kontrakty i koncesje oraz piastowanie najważniejszych stanowisk na Sycylii. Ten układ pozwolił na szybki i szeroki rozwój mafii. Zasady panujące w tej organizacji przetrwały lata. Jej istotą była silna przynależność i wybiórcze członkostwo. Najstłyniejsze mafie sycylijskie to ogromne rodziny z jednym z ich członków na czele. Rodzina to rdzeń organizacji mafijnej⁶.

Współczesna działalność mafii obejmuje wielkie światowe centra mające wpływ na gospodarkę. Ta "nowa mafia", której celem jest jak najszybsze wzbogacenie się ("stara" mafia - pełniła także funkcje użyteczne społecznie) rozwinęła ogromny przemysł narkotykowy gdzie inne działalności przestępcze są tylko dodatkiem do osiągniętych z tego procederu dochodów⁷. W osiągnięciu zamierzonych celów i poszerzenia swej władzy mafia zabija, uzależnia, korumpuje i zastrasza oraz przenika różne środowiska kontrolując sfery gospodarki, polityki i władzy. Przykładem niech będą tu oskarżenia wysunięte wobec kilkukrotnego premiera i wielokrotnego ministra rządu włoskiego Giulio Andreottiego.

Włoska zorganizowana przestępczość po modyfikacji rozwinęła się w innych krajach. W Stanach Zjednoczonych powstała - La Cosa Nostra - założona przez emigrujących włoskich mafiozo. Jej rozkwit przypadł na czas prohibicji w USA tj. od 1920 roku. Ogromny zysk tej organizacji dały nielegalny handel alkoholem, a co za tym idzie "pranie brudnych pieniędzy" (legendarna postać Al Capone i publiczne pralnie)⁸. Kolejnym przykładem jest - Neapolitańska Camorra, którą cechuje agresywność i ogromna ekspansywność. Na pierwszym planie jest tu zasada krwawej zemsty - vendetta oraz omerta, czyli bezwzględny obowiązek milczenia. Jej główne zadania to: handel narkotykami, prostytutka, kradzież luksusowych pojazdów i dzieł sztuki.

Do ważniejszych organizacji zalicza się także: japońska Yakuza oraz chińskie triady, które podobnie jak włoska mafia- przed wojną pomagały

---

⁵ Z. Rau, *Przestępczość zorganizowana Polsce i jej zwalczanie*, wyd. Kraków 2002, s. 32.

⁶ W. Mądrzejewski, *Przestępczość zorganizowana. System zwalczania*, wyd. Warszawa 2008, s. 12 i 13.

⁷ E. Pływaczewski, *Przestępczość zorganizowana...*, *op. cit.*, s. 13 i 14.

⁸ *Ibidem*, s. 17.

*Przestępczość zorganizowana we współczesnym świecie na podstawie polski –
wyniki badań własnych*

utrzymywać porządek, wspólnie mają one powiązania ze sferami rządowymi, finansowymi i gospodarczymi. Przestępczość zorganizowana powstająca w wielu krajach jest zjawiskiem, które wyrasta na gruncie określonych warunków występujących w państwie. Duże znaczenie ma tu słabość władzy centralnej i lokalnej oraz ogromny teren kraju trudny do kontrolowania. Świetnym przykładem jest tu Rosja. Wspólne działania trzech grup: funkcjonariuszy byłego aparatu komunistycznego- posiadających władzę oraz oligarchów mających kapitał finansowy i przestępców gotowych wykonać każdy rozkaz stworzyły współczesną, brutalną i rządzącą nieoficjalnie krajem mafię⁹. Wpływ rosyjskiej mafii sięga obecnie aż na tereny kilkunastu państw postkomunistycznych. Wchodzą one na ich teren zmuszając do współpracy lub defensywy. Znane są obecnie występujące w strefach przygranicznych silne powiązania: polsko- ukraińskie, polsko - białoruskie i polsko - litewskie. Zdaniem Moskiewskiego Interpolu organizacje przestępcze te zajmują banki, firmy i przedostają się do struktur lokalnych władz.

Na uwagę zasługuje także przestępczość zorganizowana na terenach byłej Jugosławii. Jeszcze w okresie komunizmu elita tamtego świata przestępczego umówiła się z ówczesnymi władzami, które przymykały oczy na powracających z „łupami” przestępców. Warunkiem było, że na terenie Jugosławii nie będą trudnili się tym zajęciem. Obserwując działania niektórych demokratycznych rządów można pomyśleć, że nie do końca zależy im umniejszeniu znaczenia organizacji przestępczych w krajach dawnego ZSRR. Takie działanie ma również negatywny wpływ na rozwój naszej rodzimej przestępczości zorganizowanej.

3. Pojęcie i formy przestępczości

We współczesnym świecie i obecnej rzeczywistości polityczno - społecznej chęć bogacenia się przez człowieka ma ogromną siłę przyciągania. Ta obsesyjna chęć bogactwa i chciwości prowokuje do patologicznych zachowań.

Pojęcia przestępczości zorganizowanej nie można dokładnie określić ani pod względem ilościowym ani też jakościowym. Związek przestępczy to grupa o najwyższym sformalizowaniu, określonej konkretnej pozycji i hierarchii jej członków. Uznaje się, że „zorganizowana grupa przestępcza” i „związek mający na celu popełnienie przestępstw” to niekoniecznie te same zjawiska. Bardzo często mylone i określane jednym wspólnym terminem .

Według Andrzeja Gaberle o grupie przestępczej mówimy wówczas gdy grupa prowadzi ciągłą działalność przestępczą, a nie powołano jej tylko do dokonania jednego przestępstwa. Grupy stworzone dla dokonania jednego

---

⁹ W. Filipkowski, *Zwalczanie przestępczości zorganizowanej w aspekcie finansowym*, wyd. Kraków 2004, s. 31 i 33.

przestępstwa możemy rozumieć jako pewną formę współsprawstwa¹⁰.

Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny we Wrocławiu „Do bytu zorganizowanej grupy przestępczej potrzebne jest coś więcej niż samo porozumienie. Grupa przestępcza jest również czymś więcej od współsprawstwa, a stanowi zaś luźniejszą formę organizacyjną niż związek przestępczy. Grupa przestępcza składać się musi, z co najmniej trzech osób i cechować się powinna pewnym zorganizowaniem, a także powinna posiadać założony cel polegający na wielokrotnym popełnianiu przestępstw”¹¹. Działalność w grupie przestępczej można postrzegać się jako dodatkowe zajęcie – dające dobry dochód lecz nie zmieniające normalnego trybu życia, przez co mniej trwałą niż związek przestępczy choć często o równie dobrze rozwiniętej strukturze.

Po raz pierwszy termin przestępczość zorganizowana (*organized crime*) użyto w Stanach Zjednoczonych w latach 50 ubiegłego wieku. Pojęcie to oznaczało ogólnokrajową kryminalną organizację, której członkami byli głównie Włosi, pochodzenia sycylijskiego. Od tego czasu cała przestępczość zorganizowana jest kojarzona z Mafią. W USA przestępczość zorganizowaną określano jako konspirację przestępczą, zwiększaną lękiem i chciwością. W 1998 roku prezydent USA powołał specjalną komisję do zbadania tego zjawiska. Komisja ta opisała przestępczość zorganizowaną jako organizację o rozbudowanej strukturze, wspartej na silnej wewnętrznej hierarchii oraz żelaznej dyscyplinie i określonych regułach postępowania. Organizacja ta prowadziła działalność gospodarczą zmierzającą do przejęcia i monopolizacji wielu sfer w ekonomii. Ich działania obejmowały czyny nielegalne, oraz stosowanie nielegalnych środków do osiągnięcia legalnych celów. Dostrzeżono, że przestępczą działalność prowadzą: grupy kryminalne, których członkowie połączeni są różnymi związkami – rasowymi, etnicznymi. Przestępczość zorganizowaną opisano jako centralistyczny i monopolistyczny system społeczny posiadający mocny organizm o biurokratycznej strukturze.

Organizacje przestępcze prowadzą interesy o różnym charakterze. Działają często : nielegalnie lub półlegalnie oraz zgodnie z prawem. Jest to wymuszone względami finansowymi- prowadząc legalną działalność mają możliwość „prania pieniędzy” i ukrywania nielegalnej działalności pod przykrywką „czystych interesów”. Firmy transportowe wykorzystuje się do przemytu, a legalne zakłady chemiczne do produkcji narkotyków.

Bardzo trudno jest sprecyzować dokładnie kiedy mamy do czynienia z przestępczością zorganizowaną, a kiedy zwykła banda zamienia się w

---

¹⁰ A. Gaberle, *Przestępczość grupowa w Polsce, jako zjawisko kryminologiczne i prawo karne*, [w] „Czasopismo Prawo Karne i Nauki Penalne”, 1998, z. 1-2, s. 80-83.

¹¹ Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 6 czerwca 2012 roku, II AKa 128/12, <http://www.lexlege.pl/orzeczenie/221879/ii-aka-128-12-wyrok-sadu-apelacyjnego-we-wroclawiu-ii-wydzial-karny>, (dostęp 10.01.2016 r.).

*Przestępczość zorganizowana we współczesnym świecie na podstawie polski –
wyniki badań własnych*

zorganizowaną grupę przestępczą. Proces powstawania organizacji przestępczych i przestępczości zorganizowanej jest płynny.

Organizacja przestępcza to rodzaj całości, w której poszczególne cząstki mają wpływ na realizację misji jaką ta organizacja wytyczyła sobie do spełnienia. Charakteryzuje się spójnością i wzajemnym dopasowaniem poszczególnych części. Poszczególne grupy przestępcze wchodzące w skład całości współgrają z pozostałymi tzn. z całością struktury. Każda pojedyncza komórka, tak jak i całość zmierza do osiągnięcia pewnego celu. Jeżeli napotyka przeszkody, otrzymuje wsparcie od innych komórek czy grup.

Gdy organizacja przestępcza jest częścią większego systemu tworzą się powiązania zewnętrzne bez których każdy system nie może dobrze i sprawnie działać. To zewnętrzne otoczenie dzieli się na dwie warstwy: otoczenie bezpośrednie – charakterystyczne dla jednej organizacji, np. dostawcy i otoczenie ogólne – charakterystyczne dla wszystkich organizacji mające np. wymiar międzynarodowy¹². Tym „większym systemem” określa się przestępczość zorganizowaną. Jest ona rozwinięciem i kontynuacją organizacji przestępczych. Powstała jako wynik nielegalnej działalności organizacji przestępczych - przestępstw dokonanych przez zorganizowane ugrupowania przestępcze. Różnicą między nazwą „przestępczość zorganizowana” a „organizacja przestępcza” jest istota ich działalności – chodzi tylko o popełnianie przestępstw, czy inne działania przynoszące wysokie dochody. Zastanawiając się nad działalnością organizacji przestępczych, można dojść do wniosku, że istotą przestępczości zorganizowanej jest osiągnięcie jak największego dochodu w sposób sprzeczny z prawem.

W Polsce pojęcie przestępczości zorganizowanej w krajowym ustawodawstwie zostało wprowadzone w ustawie - O ochronie obrotu gospodarczego z 12 października 1994 r.¹³ do normy prawnej zakazującej „prania brudnych pieniędzy”. W nowym Kodeksie karnym z 1997 r.¹⁴ wprowadzono natomiast pojęcia: zorganizowana grupa oraz związek mający na celu popełnianie przestępstw.

4. Klasyfikacje form przestępczości zorganizowanej

W praktyce istnieje kilka rodzajów form przestępczości zorganizowanej. Należą do nich:

1. Przestępczość związana z narkotykami i środkami odurzającymi, którą charakteryzuje doskonała organizacja i szerokie powiązania międzynarodowe w handlu i produkcji, szerokie wykorzystanie wszelkich środków transportu i

---

¹² R.W. Griffin, *Podstawy zarządzania organizacjami*, wyd. PWN, Warszawa 1996, s.102.

¹³ Dz. U. z 1994 r., Nr 126, poz.615.

¹⁴ Dz. U. z 1997 r., Nr 89, poz.555.

znakomita logistyka, doskonała łączność. Pozyskiwanie kurierów i przerzut narkotyków w kraju i za granicą, często ukryte w samym organizmie kurierów.

2. Przepępczość związana z bronią, środkami wybuchowymi i rozszczepialnymi, polegająca na nielegalnym zaopatrywaniu w większe ilości tych środków odbiorców w innych krajach i z zaspokojeniem rynku lokalnego. Tym sposobem nabywają te środki osoby, które nie mogłyby tego uczynić w sposób legalny. Do charakterystycznych zachowań związanych z tą formą przepępczości należą podejrzanе transporty, trudne do zlokalizowania ze względu na nieściśłości i rozbieżności w dokumentacji, nieistniejący odbiorcy czy też pojawianie w obrocie nielegalnej broni wojskowej. Nielegalny handel bronią bywa często wykorzystywany do różnych celów i interesów przez rządowe agencje, co często prowadzi do braku kontroli nad tym procederem.

3. Fałszerstwa pieniędzy, dokumentów itp., które polega na drukowaniu i rozprowadzaniu dużej ilości fałszywych znaków pieniężnych. Bardzo popularne jest także wprowadzanie do obrotu fałszywych papierów wartościowych oraz znaków akcyzowych np. na alkohol czy papierosy. Dokonują tego wyspecjalizowane grupy, które posiadają swych szeregach osoby wytwarzające matryce i znające doskonale wszelkie techniki fałszerskie. Potrafią oni obsługiwać skomplikowane i nowoczesne maszyny poligraficzne oraz znakomicie wiedzą jakiego papieru używać. Fałszywe dokumenty są często bardzo trudne do odróżnienia.

4. Przepępczość gospodarcza, w której poczet można zaliczyć wszelkie przestępstwa na rynku ubezpieczeń, przestępstwa podatkowe i w obrocie bankowym, przemyt towarów oraz nielegalny transfer technologii, piractwo towarowe, a także korupcję, przestępstwa ekologiczne i przemyt siły roboczej. Ta forma przepępczości polega na przemycie np. alkoholu czy wyrobów tytoniowych, nielegalnym sprowadzaniu i sprzedaży sprzętu elektronicznego, ale również obrotu finansowo -bankowego – gdzie pierze się brudne pieniądze, skupuje i wywozi dewizy oraz przeprowadza oszustwa podatkowe np. nieodprowadzany od sprzedaży podatek VAT. Bardzo groźna część tej formy przepępczości to celowa likwidacja i prywatyzacja majątku narodowego po zaniżonych wartościach (przedsiębiorstwa i ziemie) oraz skupowanie tychże przez podstawione osoby w celu przejęcia tych majątków przez zagraniczne spółki powiązane często ze światem przestępczym.

5. Przepępczość z użyciem przemocy, do której zalicza się czyny przeciwko życiu, wszelkie wymuszenia i wyłudzenia oraz napady rabunkowe.

6. Przepępczość przeciwko własności, polegająca np. na kradzieży i przemycie samochodów oraz wszelkich dóbr luksusowych , często dokonywana na specjalne zamówienie. Do tego rodzaju przepępczości zaliczyć możemy również proceder paserstwa oraz włamania do obiektów gospodarczych i prywatnych.

7. Przepępczość związana z życiem nocnym, do której zalicza się głównie handel żywym towarem, porwania i sutenerstwo oraz pornografię. Osoby zajmujące się tym rodzajem przepępczości wywodzą się często z personelu

*Przestępczość zorganizowana we współczesnym świecie na podstawie polski –
wyniki badań własnych*

nocnych lokali, są to np. portierzy, kelnerzy czy też sami właściciele. Występuje tu zjawisko bardzo częstej wymiany personelu czy pracujących tam prostytutek (częściej niż w innych rodzajach przestępczości) w celu utrudnienia pracy organom ścigania. Mamy tu też do czynienia ze zwiększoną rotacją znanych kryminalistów związanych z funkcjonowaniem życia nocnego.

Warto podkreślić, iż w Polsce badaniami nad strukturą organizacji przestępczości zorganizowanej w 2000 r. podjął się Zbigniew Rau. Analizując badania ankietowe, przeprowadzone m.in. na policjantach z Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji, a także prokuratorach zajmujących się zorganizowaną przestępczością doszedł do wniosku iż bardzo trudno jest wyodrębnić jedną spójną strukturę organizacyjną działających w Polsce grup przestępczych. Zauważył natomiast i podkreślił fakt, że finansowe więzi mocno łączą członków grup i są jednym z najistotniejszych powodów uczestniczenia w zorganizowanych grupach przestępczych. Na kolejnych miejscach uplasowały się strach i powiększanie nielegalnego majątku. Na pytanie zadane w ankiecie na temat hierarchicznej struktury w naszej krajowej przestępczości zorganizowanej odpowiedzi były podzielone. Policjanci z CBS uważali w większości, że istnieje hierarchiczność i podporządkowanie. Natomiast prokuratorzy byli nieco odmiennego zdania. Policjanci wyróżnili wręcz na pierwszym miejscu hierarchiczność, następnie brutalność, a na końcu hermetyczność zorganizowanych grup przestępczych. Inaczej sklasyfikowali też cechy przestępczości zorganizowanej- prokuratorzy, którzy za najistotniejszą cechę uznali powiązania pomiędzy światem legalnym, a podziemiem przestępczym. Następnie kolejno wymienili brutalność, bezwzględność, hierarchiczność oraz hermetyczność. Rozbieżności w ocenie struktur i cech charakterystycznych dla zorganizowanej przestępczości możemy wytłumaczyć tym iż kontakt policjantów ze środowiskiem przestępczym jako, że jest bezpośredni daje im inne spojrzenie na to zjawisko, aniżeli prokuratorów zajmujących się tymi sprawami ze strony prawnej i procesowej¹⁵.

5. Zagrożenie przestępczością zorganizowaną w Polsce w latach 2010 - 2015 – poziom świadomości - wyniki badań własnych

Przedmiotem badania była analiza 60 ankiet skierowanych do studentów różnych uczelni i w różnym wieku w województwie kujawsko-pomorskim. Celem ankiety natomiast było zbadanie poziomu świadomości polskiego społeczeństwa na temat rozwoju zagrożenia przestępczością zorganizowaną w Polsce. Pytania zostały tak skonstruowane, aby uzyskać odpowiedź:

---

¹⁵ Z. Rau, *Przestępczość zorganizowana w Polsce i jej zwalczanie*, wyd. Zamykacze 2002, s. 164–180.

Po pierwsze, w jakim stopniu problem przestępczości zorganizowanej jest znany społeczeństwu?

Po drugie, jakie jest zainteresowanie tym problemem wśród społeczeństwa?

Ankieta miała również odpowiedzieć na pytanie odnoszące się do stanowiska pytanym studentów na temat ostatnich wydarzeń w świecie i ich powiązań z przestępczością zorganizowaną w Polsce.

W badaniu zastosowano metodę ilościowo - jakościową wykorzystując jako technikę badawczą ankietę przesyłaną za pośrednictwem poczty elektronicznej i portali społecznościowych. Jako narzędzie badawcze posłużył autorski kwestionariusz ankiety.

Procedurę badawczą podzielono na trzy etapy: zebranie danych z ankiety, analizę danych oraz podsumowanie i wyciągnięcie wniosków. Procedurę badawczą poprzedziła jeszcze procedura przygotowawcza polegająca na określeniu celu badania, stworzeniu kwestionariusza- ankiety oraz zebraniu danych. Pytania zadane w ankiecie dotyczyły m.in. form przestępczości zorganizowanej w Polsce, stopnia zaangażowania organów ścigania w zwalczanie tego zjawiska oraz skali rozwoju przestępczości i dostępu do informacji o działalności grup przestępczych. Ankietę uzupełniono również o pytania o charakterze metryczkowym, dotyczyły one np. wieku, płci czy miejsca zamieszkania. Natomiast dwa ostatnie pytania miały charakter otwarty, gdzie respondenci mogli zająć stanowisko i odpowiedzieć szerzej na zadane pytania. Pytania te stanowiły jakoby meritum całej ankiety.

Ankieta została przeprowadzona w okresie 6.06.- 10.06.2016 r.

W badaniu udział wzięli respondenci w czterech grupach wiekowych:

19- 25 lat - 26,4%,

26- 30 lat - 34,8%,

31- 40 lat - 32,6%,

41- 50 lat - 6,2%.

Zdecydowanie przeważali więc ludzie młodzi ze świeżym spojrzeniem na współczesny świat i bez historycznego obciążenia. W badanej grupie przeważały kobiety - 69,4%` oraz osoby mieszkające w miastach do 50 tysięcy mieszkańców – 38,3%. Większość stanowiły również osoby z wyższym wykształceniem obecnie pracujące i studiujące.

Jednym z pytań zadanych respondentom było pytanie o stopień zagrożenia przestępczością zorganizowaną w Polsce. Odpowiadający w 58% stwierdzili iż poziom tego zagrożenia jest średni, natomiast 42% badanych określiło ten stopień jako duży, co oznacza, że młodzi ludzie w ogromnej mierze zdają sobie sprawę z tego zagrożenia.

Rysunek 1. Stopień zagrożenia przestępczością zorganizowaną w Polsce.

*Przestępczość zorganizowana we współczesnym świecie na podstawie polski –
wyniki badań własnych*

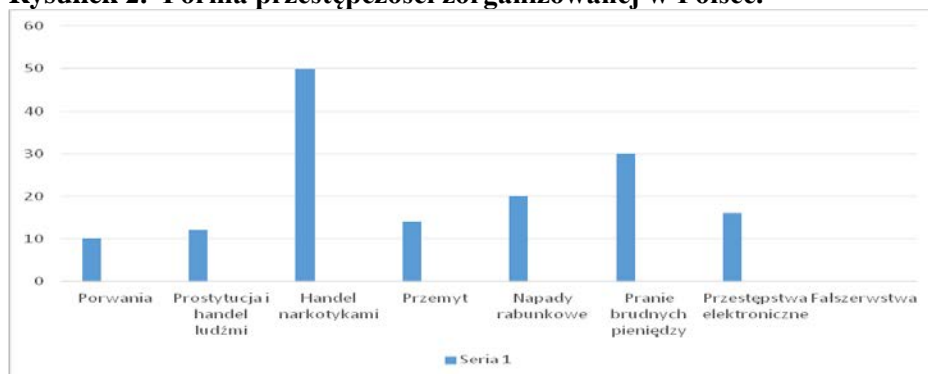

źródło:

opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Natomiast najbardziej znaną formą przestępczości zorganizowanej dla przeciętnego studenta jest handel narkotykami, pranie brudnych pieniędzy i napady rabunkowe. Z odpowiedzi tych można wywnioskować iż prawdopodobnie te formy przestępczości są najbardziej nagłośnione w środkach masowego przekazu, a co za tym idzie najbardziej znane. O porwaniach, handlu ludźmi czy prostytucji dowiadujemy się rzadziej, przy okazji wielkich afer czy szeroko zakrojonych akcji organów ścigania. Dziwi również mała wiedza respondentów (elektroniczne pokolenie) na temat przestępstw fałszerstw elektronicznych.

Rysunek 2. Forma przestępczości zorganizowanej w Polsce.

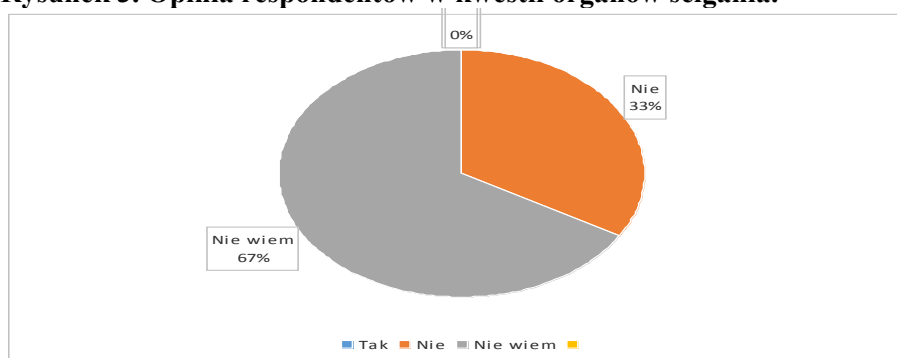
*Odpowiedzi nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mieli możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi.

źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankiet

Kolejnym problemem podejmowanym w ankiecie było określenie stopnia skuteczności organów ścigania w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej. Większa część respondentów odpowiedziała – nie wiem, aż 67%, oznacza to że świadomość i wiedza o pracy i działaniach organów ścigania takich jak

np. CBA czy CBS, a nawet podstawowego organu jakim jest Policja jest niestety bardzo niska. Nie mała liczba badanych – 33% wypowiedziało się negatywnie na temat skuteczności naszych organów ścigania. Pokazuje to nasz stosunek do ich pracy. Często sami powodujemy iż policja czy inne służby są bezsilne, bowiem nie zgłaszamy przestępstwa lub boimy się świadczyć w danej sprawie. Jest to bardzo niekorzystne zjawisko, dlatego też w interesie całego społeczeństwa powinniśmy dążyć do zwiększenia zaufania do organów ścigania.

Rysunek 3. Opinia respondentów w kwestii organów ścigania.

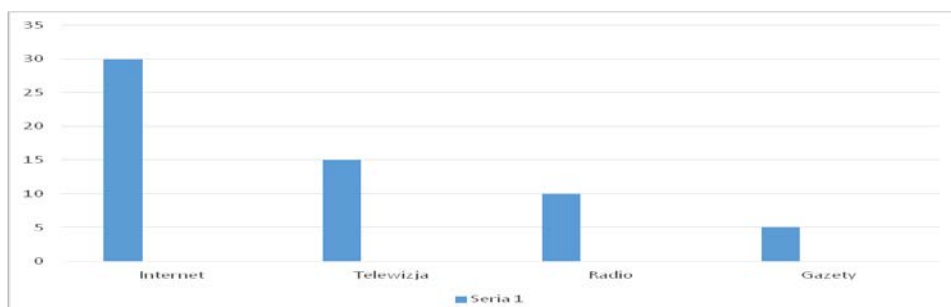

źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Bardzo istotną rzeczą jest informacja o zagrożeniach związanych z przestępczością zorganizowaną. Pytani o to w ankiecie studenci odpowiedzieli, że zdecydowanie najwięcej informacji uzyskują w Internecie – nie bez znaczenia dla tego zjawiska jest popularność wśród młodych ludzi wszelkich portali społecznościowych typu np. facebook. Część respondentów szuka źródła informacji w komunikatach telewizyjnych i radiowych. Najgorzej jest z pozyskiwaniem informacji z gazet i nie wynika to z powodu ich braku czy niezetelności, ale zwykłego naszego lenistwa. Chcemy dowiedzieć się wszystkiego szybko i w „pigułce”.

Rysunek 4. Dostępność informacji o zorganizowanej działalności przestępczej.

*Przestępczość zorganizowana we współczesnym świecie na podstawie polski –
wyniki badań własnych*

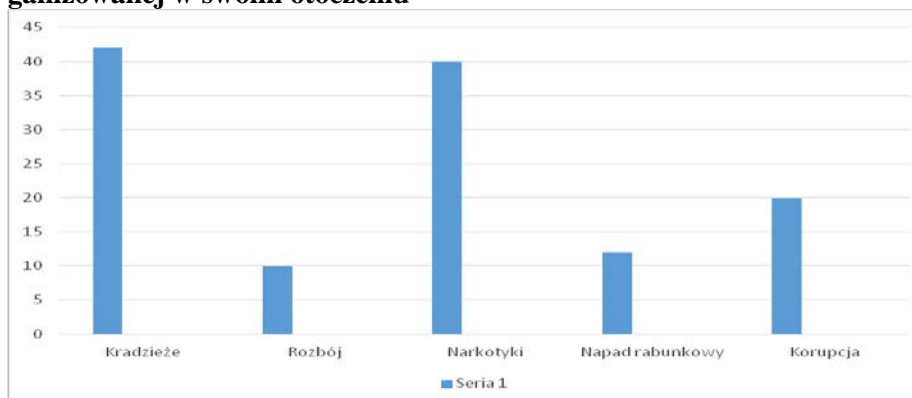

*Odpowiedzi nie sumują się do 100 , ponieważ respondenci mieli możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi.

źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Kolejne pytanie dotyczyło formy przestępczości zorganizowanej z jaką spotykają się respondenci w swoim otoczeniu. Zdecydowana większość wskazała tu na przestępstwo kradzieży i narkotyki. Są to chyba najbardziej znane wśród młodych ludzi rodzaje przestępstw często ze sobą powiązane. Samo uzależnienia od narkotyków stymuluje popełnianie przestępstw. Osoby uzależnione dokonują kradzieży chcąc zdobyć środki na zakup środków odurzających i psychotropowych. Niestety coraz częściej narkotyki rozprowadza się też w szkołach , na uczelniach i w internatach. Odpowiedzi studentów pokazały, że młodzież znakomicie zdaje sobie sprawę z zagrożenia tym zjawiskiem i zapewne sama miała okazję spotkać się z tymi przestępstwami w swoim otoczeniu.

Rysunek 5. Opinia respondentów w kwestii wystąpienia przestępczości zorganizowanej w swoim otoczeniu

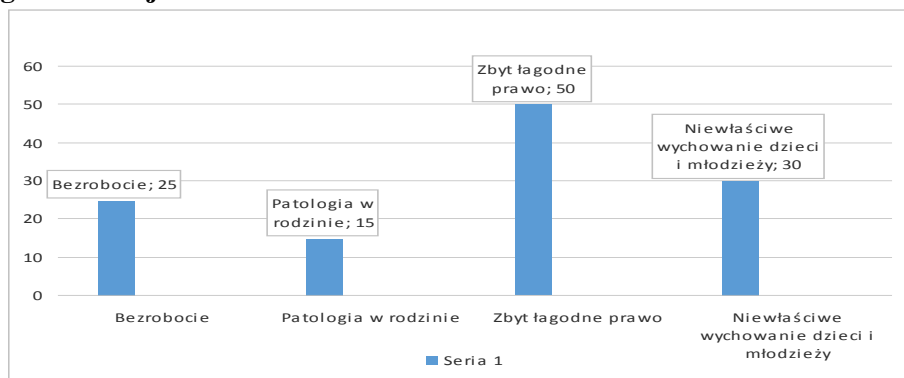
*Odpowiedzi nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mieli możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi

źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Odnosząc się do kwestii przyczyn przestępczości zorganizowanej w Polsce ankietowani podali jako przyczynę - zbyt łagodne prawo, a na drugim miejscu niewłaściwe wychowanie dzieci i młodzieży. Oznacza to, że zarówno władze kraju jak i samo społeczeństwo ma wiele do zdziałania. Władze kraju powinny zastanowić się nad wprowadzeniem nowelizacji i zaostrzenia kodeksu karnego w stosunku do najbardziej brutalnych i szkodliwych przestępstw. Natomiast my jako społeczeństwo winniśmy poświęcać więcej czasu na wychowanie dzieci i młodzieży dając im dobry przykład.

Kolejnym pytaniem na które odpowiadali ankietowani, było to czy wg nich organy zwalczające przestępczość posiadają wystarczające uprawnienia i środki do jej zwalczania. W tej kwestii wiedza respondentów jest również niewielka. Duża część - 65% odpowiadających na pytanie odpowiedziało - nie wiem. Oznacza to, że nie interesujemy się aspektami samej walki z przestępczością, lecz chcemy tylko czuć się bezpiecznie i pewnie. Myślę, iż dobrym posunięciem byłoby uświadamianie społeczeństwa, że konieczne jest zapewnienie odpowiednich środków prawnych i finansowych na walkę z tą formą przestępczości.

Rysunek 6. Opinia respondentów w kwestii przyczyn przestępczości zorganizowanej w Polsce.

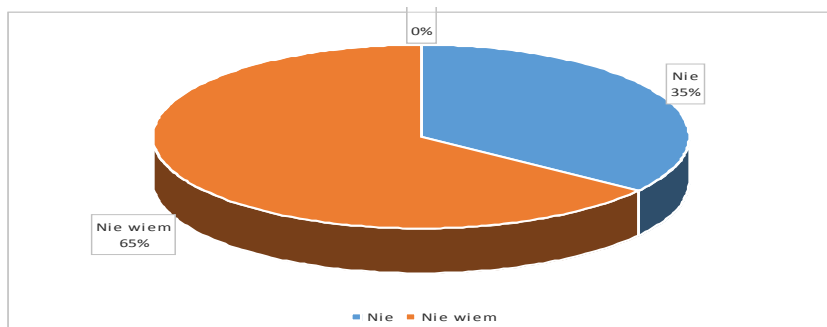

*Odpowiedzi nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mieli możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi.

źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Rysunek 7. Uprawnienia organów zwalczających przestępczość zorganizowaną.

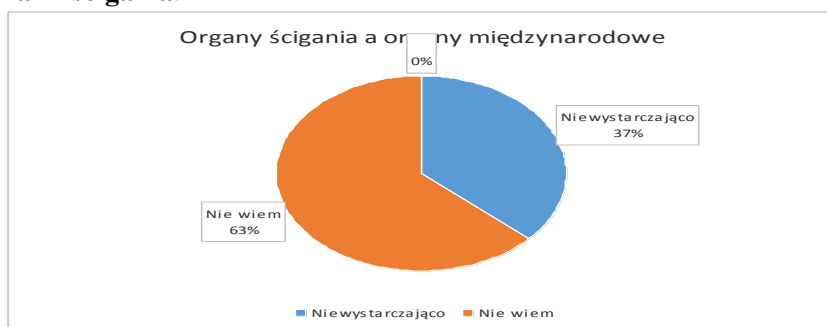
*Przestępczość zorganizowana we współczesnym świecie na podstawie polski –
wyniki badań własnych*

źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Następny problem poruszony w ankiecie pokazał iż mało wiemy na temat walki z przestępczością zorganizowaną. Jesteśmy członkami Unii Europejskiej, a niewiele wiemy na temat współpracy naszych organów ścigania z międzynarodowymi organami zwalczającymi przestępczość zorganizowaną. Mamy przecież świadomość iż skala tego zjawiska ma zasięg międzynarodowy i dobra współpraca jest konieczna. Do walki z nią powołanych jest wiele organów, które na mocy podpisanych umów współpracują ze sobą ściśle, wymieniają się informacjami i przeprowadzają wspólne akcje. Taka współpraca jest nieodzowna i warto o tym wiedzieć.

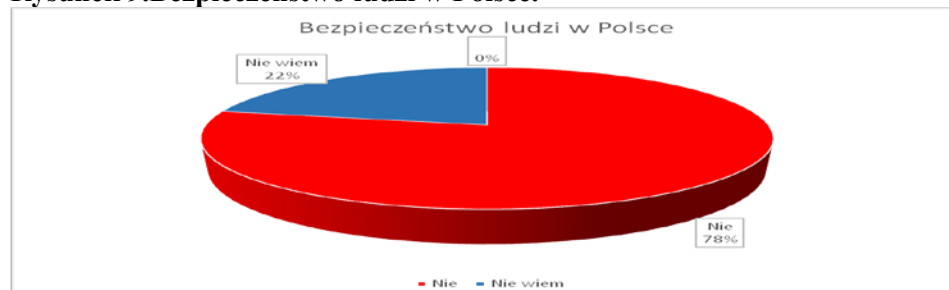
Rysunek 8. Organy ścigania i ich współpraca z międzynarodowymi organami ścigania.

źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

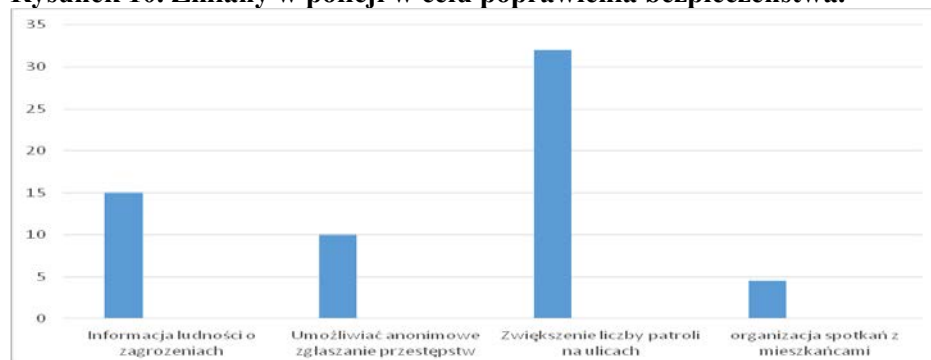
Na pytanie czy czujemy się w Polsce bezpiecznie grupa respondentów w ogromnej większości odpowiedziała niestety, że nie. Taki pogląd nie napawa optymizmem. Należy zastanowić się dlaczego takie są nasze odczucia i czy zapewnienie bezpieczeństwa przez organy ścigania leży tylko w ich gestii czy może my również możemy mieć wpływ na to. Moim zdaniem nasze często nierosądne zachowanie powoduje niebezpieczne sytuacje, które wymykają się spod kontroli.

Rysunek 9. Bezpieczeństwo ludzi w Polsce.

źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Rysunek 10. Zmiany w policji w celu poprawienia bezpieczeństwa.

*Odpowiedzi nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mieli możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi.

źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Nawiązując do zapewnienia bezpieczeństwa ankietowani odpowiadając na pytanie co należy zmienić w działaniach policji szczególnie opowiedzieli się za zwiększeniem ilości patroli na ulicach. Analizując te odpowiedzi myślę iż konieczna jest tu zdecydowana reakcja kierownictwa policji. Należy poprawić organizację służby patrolowej i kierować patrole w najbardziej strategiczne – niebezpieczne miejsca. Należy również informować społeczeństwo o zagrożeniach - chęć taką wyraziła również spora grupa respondentów. Kolejnym problemem, o którym była mowa w ankiecie, to wpływ imigrantów na rozwój przestępczości zorganizowanej. Większa część biorących udział w badaniu odpowiedziała, że oczywiście ma to duży wpływ na rozwój tej patologii. Wiedza ta świadczy o tym że jako społeczeństwo mamy świadomość tego, że fala ludzi napływająca do Europy to nie tylko uchodźcy, ale również imigranci chcący poprawić sobie status ekonomiczny życia. Dokonują tego zazwyczaj niestety w nielegalny sposób popełniając przestępstwa, będąc członkami zorganizowanych grup przestępczych.

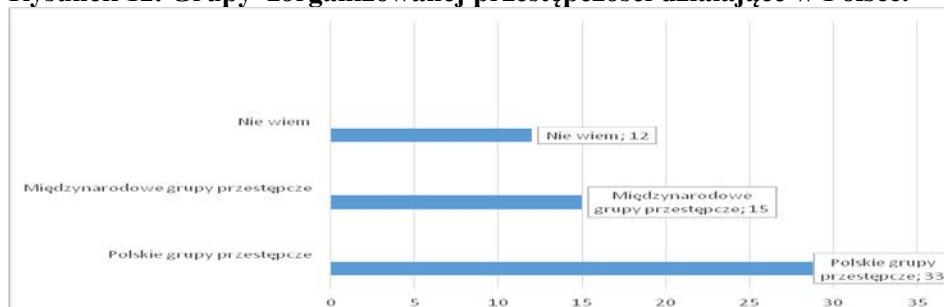
Rysunek 11. Imigranci a rozwój przestępczości zorganizowanej

źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Kontynuując wątek imigracji zapytano studentów jaki rodzaj grup przestępczych działa najczęściej w Polsce. Tu również respondenci wykazali się znajomością tematu. Wskazano na polskie grupy przestępcze powstałe już bardzo często po reformie kraju w 1989 roku oraz grupy międzynarodowe, które swój największy rozwój notują obecnie.

Rysunek 12. Grupy zorganizowanej przestępczości działające w Polsce.

źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

6. Podsumowanie

Podsumowując można stwierdzić, że świadomość społeczeństwa na temat działalności organów ścigania w naszym kraju nie jest rewelacyjna żeby nie powiedzieć bardzo niska. Mało interesujemy się tym co dzieje się wokół nas, chyba że dotyczy to nas bezpośrednio. Nasza postawa jest mało społeczna, a w większości tylko roszczeniowa. Nie oznacza to, że policja i pozostałe organy są bez winy i wiele jeszcze należy zrobić aby zacieśnić współpracę społeczeństwa z organami ścigania. Powinniśmy wiedzieć, że bez współpracy z naszej strony plaga jaką jest zjawisko przestępczości zorganizowanej będzie roz-

szerzała się szybko i bardzo trudno będzie nad nią zapanować. Analizując powyższe odpowiedzi badanych osób można stwierdzić, że z wielu aspektów przestępczości zorganizowanej już zdajemy sobie sprawę jednak nad kilkoma z nich powinniśmy dla własnego dobra i spokojnej przyszłości głębiej jeszcze zastanowić się.

Literatura

1. *Encyklopedia Powszechna*, wyd. PWN, Warszawa 1975
2. Filipkowski W., *Zwalczanie przestępczości zorganizowanej w aspekcie finansowym*, wyd. Kraków 2004
3. Gaberle A., *Przestępczość grupowa w Polsce, jako zjawisko kryminologiczne i prawo karne*, [w] „Czasopismo Prawo Karne i Nauki Penalne”, 1998, z. 1-2
4. Griffin R.W., *Podstawy zarządzania organizacjami*, wyd. PWN, Warszawa 1996
5. Marek A., *Przestępczość zorganizowana , zarys problematyki*, Wyd. Szczytno 1992
6. Marek A., Pływaczewski W., *Kryminologiczne i prawne aspekty przestępczości zorganizowanej*, wyd. Szczytno 1992
7. Mądrzejewski W., *Przestępczość zorganizowana. System zwalczania*, wyd. Warszawa 2008
8. Pływaczewski E., *Przestępczość zorganizowana i jej zwalczanie w Europie Zachodniej*, wyd. Warszawa 1992
9. Rau Z., *Przestępczość zorganizowana w Polsce i jej zwalczanie*, wyd. Kraków 2002

Akty prawne

1. Ustawa z dnia 12 października 1994 roku *o ochronie obrotu gospodarczego*, Dz. U. z 1994 r., Nr 126, poz.615.
2. Ustawa z dnia ...1997 roku *Kodeks Karny*, Dz. U. z 1997 r., Nr 89, poz.555.

Inne:

1. Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 6 czerwca 2012 roku, II AKA 128/12, <http://www.lexlege.pl/orzeczenie/221879/ii-aka-128-12-wyrok-sadu-apelacyjnego-we-wroclawiu-ii-wydzial-karny>, (dostęp 10.01.2016 r.).

*Przestępczość zorganizowana we współczesnym świecie na podstawie polski –
wyniki badań własnych*

Streszczenie

Zjawisko przestępczości zorganizowanej jest coraz bardziej rozpowszechnione nie tylko na świecie, ale również w Polsce. Temat ten powraca i jest ciągle aktualny. Dla przeciętnego człowieka problematyka przestępstw zorganizowanych, jest nie do końca jasna i wymaga chwili zastanowienia oraz przeanalizowania tego zjawiska.

We współczesnym świecie mamy do czynienia z wieloma rodzajami przestępstw zorganizowanych. Chęć ludzi do podniesienia swojego statusu społecznego, czy też ekonomicznego prowadzi często do popełniania przestępstwa. Rozwijają się różne patologie, a co za tym idzie organizacje przestępcze. Powstały problem winien nam leżeć na sercu i zmotywować nas do szeroko zakrojonych działań ukierunkowanych na zwalczanie przestępczości zorganizowanej, jak również szeroko prowadzonej prewencji broniącej nas przed coraz większym rozwojem tego zjawiska.

Warto podkreślić, iż świadomość społeczeństwa na temat działalności organów ścigania w badanym zakresie w Polsce jest niska, nie mniej jednak badania pokazują, że jest coraz lepiej. Ponadto biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonych badań w 2016 roku wynika, że z wielu aspektów przestępczości zorganizowanej zaczynamy zdawać sobie sprawę, jednak nad wieloma z nich powinniśmy ,dla własnego dobra i spokojnej przyszłości, głębiej się jeszcze zastanowić.